herpy

LEGUANER

Blue Spiny Lizard

Sceloporus cyanogenys

Sceloporus cyanogenys er en kraftig, ruskællet øgle fra klippeland i det sydlige Texas og det østlige Mexico. Hannen har blå strube, blå sider og en sort halskrave. Arten er dagaktiv, lever af insekter og kræver et rummeligt, tørt terrarie med sten, UVB og en varm solplads. Den føder levende unger og er sky og hurtig.

Familie: Phrynosomatidae Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-36 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-7 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 50 × 50 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-31 °C**
Hotspot	**38-42 °C**
Temperatur, nat	**21-26 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**28-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**5-20 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**90-120 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke vurderet (NE)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i EU's bilag A-D. Ingen leguaner eller andre arter i gruppen står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Sceloporus cyanogenys er en stor, let fladtrykt og kraftigt bygget øgle. Skællene på ryg og hale er stive, spidse og kølede, så dyret føles ru og tornet. Hannen er blågrå på ryggen og kraftigt blå langs siderne og har en sort halskrave med lyse kanter og en klar blå plet på hver skulder, desuden blå bugpletter, blå strube og tværbåndet hale. Farverne er stærkest i yngletiden. Hunnen og ungerne er grå eller brune og mangler det meste af det blå.

Voksne dyr bliver op til 36 cm lange med hale, og halen udgør godt halvdelen. Kroppen måler op til knap 15 cm fra snude til kloak hos de største hanner, mens hunnerne i gennemsnit er omkring 11 cm. Dermed er arten den største i slægten i USA. Nyfødte unger er omkring 3 cm fra snude til kloak.

Artsnavnet betyder "blå kæbe" efter latin cyaneus, dybblå, og græsk genys, kæbe, og hentyder til hannens blå strube. Arten blev beskrevet i 1885 af Edward Drinker Cope og var længe en underart af *Sceloporus serrifer*. Dyrene langs Mexicos golfkyst sydpå til Petén i Guatemala, der tidligere hed *S. serrifer plioporus*, regnes i dag med til *S. cyanogenys*. Hvor de to arter mødes, går de over i hinanden.

S. cyanogenys er et dyr at kigge på, ikke et kæledyr til håndtering. Den er hurtig og sky og forsvarer sig ved at bide og flygte. Arten er næsten ikke opdrættet i fangenskab, og dyrene i handlen er som regel vildfangne.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Sceloporus cyanogenys lever i det sydlige Texas i USA, fra egnen ved Devils River og Starr County, og i det østlige Mexico i Coahuila, Nuevo León og Tamaulipas. Typelokaliteten er Monterrey i Nuevo León. Regnes dyrene langs golfkysten med, når udbredelsen videre sydpå gennem Veracruz og Tabasco til Petén i det nordlige Guatemala.

> **Oprindelig udbredelse:** USA, Mexico og Guatemala.

LEVESTED

Sceloporus cyanogenys er knyttet til klippeland: kampesten, klippeskråninger, stenrøser og klippefremspring i tørt krat og tornebuskads. Den findes også på forladte bygninger, brofundamenter og murværk, der giver de samme sprækker og solpladser. Den holder til på og mellem stenene og klatrer kun lidt. Den er dagaktiv og venter på bytte fra en udsigtspost, hvorfra den snupper insekter, der kommer forbi.

Klimaet er varmt og halvtørt med lange, hede somre og milde vintre. Hunnerne føder levende unger én gang om året.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 100 × 50 × 50 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, for arten er hurtig og aktiv og bruger hele gulvarealet; i naturen er territoriet mindst lige så stort som et soveværelse. Et par eller en han med to hunner skal have et tilsvarende stort eller større terrarie. Låget skal slutte tæt og have god ventilation, for arten springer godt og er hurtigt ude, når låget åbnes.

Bunden er groft sand blandet med små sten i 5-10 cm dybde. Byg et klippelandskab af flade sten, skifer og kork i stabile stabler, der ikke kan skride, med sprækker i forskellig bredde, som dyret kan trække sig ind i. Vandrette og skrå sten giver solpladser i flere højder. Stenene skal stå direkte på bunden, så dyret ikke kan grave sig ind under dem.

Terrariet skal stå et roligt sted, for dyret er sky. Fjern afføring jævnligt, og skift bunden, når den er snavset.

TEMPERATUR

Terrariet skal have en tydelig gradient. Luften skal være 27-31 °C om dagen, og solpladsen skal have 38-42 °C på overfladen, målt med et infrarødt termometer. Brug en halogenspot over en flad sten; stenen varmes op, og dyret ligger fladt mod den for at blive hurtigt varmt. Dyret skal altid kunne trække sig væk fra varmen. For koldt giver sløve dyr, der ikke trives, og for varmt overalt får dem til at gemme sig.

Om natten slukkes varmelampen, og temperaturen kan falde til 21-26 °C. En lidt køligere periode med kortere dage om vinteren passer til klimaet, men en egentlig vinterhvile er ikke nødvendig.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luften skal være tør til moderat fugtig: 30-50 %. Arten trives dårligt i fugtig, stillestående luft, så ventilationen skal være god. Stil en lav, stabil skål med frisk vand, og skift vandet dagligt. Spildt vand skal fjernes, og våd bund skiftes.

LYS OG UVB

Sceloporus cyanogenys er dagaktiv og soler sig i fuld sol, så den skal have kraftigt lys og UVB. Brug et T5 HO-rør (Ferguson-zone 3) i en reflektor over solpladsen, og hold afstanden inden for producentens anbefaling. UVB går ikke gennem glas eller plastik. Skift rørene efter producentens anvisning.

Lyset skal være tændt mindst 12 timer om dagen, gerne efter årstiden med længst dag om sommeren, og slukkes helt om natten. Et lyst, varmt terrarie får dyret til at æde, markere territorium og yngle.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Sceloporus cyanogenys æder insekter. Giv en varieret kost af levende insekter: fårekyllinger, små kakerlakker, melorme, zophobaslarver, silkeorme og voksmøllarver (de sidste sparsomt). Insekterne skal være små i forhold til dyrets hoved og helst bløde. Fodr foderdyrene med næringsrigt foder det sidste døgn før fodring.

Unger fodres dagligt, voksne 3-4 gange om ugen med så meget, de kan æde. Pudr foderet med kalk med D3 hver 10.-14. dag til voksne og en gang om ugen til unger i vækst, også selv om UVB-lyset er i orden. Bliver dyret fedt, så skær ned.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyret er hurtigt og sky og forsvarer sig ved at bide og flygte. Det er et dyr at kigge på, ikke at håndtere. Skal det tages op, så hold om kroppen fra hals til kloak. Tag aldrig fat i halen: den kan knække af og vokser kun delvis ud igen.

Hanner er territoriale og slås, så de skal bo hver for sig. Hannen viser sin blå strube og bug med armbøjninger. En han kan holdes med en eller to hunner i et rummeligt terrarie med mange synsbarrierer. Nye dyr skal have ro de første uger.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kan ses på farven: hannen har blå strube og blå bugpletter, hunnen er grå eller brun. Hannen har også en tykkere halerod og større lårporer. Dyrene bliver kønsmodne i deres tredje sommer, ved 28-36 måneder.

PARRING

Yngleaktiviteten begynder om foråret, når dagene bliver længere. Hannen viser sin blå strube og bug og markerer sit område. Sæt hunnen sammen med hannen under opsyn, og skil dem, hvis han bider hende for hårdt. Avl i fangenskab er næsten ikke beskrevet.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende og får ét kuld om året. Hunnen føder 5-20 unger, i gennemsnit omkring 13, og store hunner får flest. Giv den drægtige hun rigeligt med føde og kalk, en varm solplads og ro. Kontakt en dyrlæge, hvis hun presser uden resultat eller holder op med at æde.

INKUBATION

Der er ingen æg at udruge. Drægtighedens længde er ikke dokumenteret; 90-120 dage er et skøn. Hunnen skal have de samme temperaturer og samme solplads som ellers. Hold hende alene i terrariet, når fødslen nærmer sig.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er omkring 3 cm fra snude til kloak og klarer sig selv fra fødslen. Skil dem fra de voksne, og giv dem et lille terrarie med de samme temperaturer, sten, solplads og UVB som de voksne. Fodr dem dagligt med små insekter, og pudr med kalk med D3 en gang om ugen. Hold dem enkeltvis eller i små grupper af samme størrelse, og skil hannerne ad, når de får farve.

Sundhed og typiske fejl

Sceloporus cyanogenys er som regel vildfanget, så nye dyr skal i karantæne i mindst tre måneder og have afføringen undersøgt for parasitter. Typiske problemer er:

- Mider og indvoldsparasitter hos vildfangne dyr.
- Knoglesvind ved for lidt UVB og kalk.
- Udtørring og hudskifteproblemer ved for lidt drikkevand.
- Forbrændinger fra varmelamper, der sidder for lavt eller mangler gitter.
- Stress og afmagring hos nyfangne dyr, der afviser føde. Ro og mange skjul hjælper.
- Tab af halen, hvis dyret holdes i halen.

Et sundt dyr er hurtigt, har klare øjne, fyldig hale og ingen mider i skælfolderne. Dyr i fangenskab er blevet knap 7 år. Et dyr, der taber sig, ikke æder eller trækker vejret med åben mund, skal til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.